

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Flores vltimarum voluntatu[m] non sine sudore collecti
p[er] d[omi]n[u]m Rolandinu[m] Bononie[n]sem Juris
vtriusq[ue] p[ro]fessore[m] opti[m]e meritu[m] Annexo in
calce peculiari quoda[m] ...**

Rolandinus <de Passageriis>

Parrhisiis, 1514

Heredis institutio in qua vltia voluntate: quibus et qualiter fiat. Rubrica xi

[urn:nbn:de:bsz:31-115460](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-115460)

Hereditatem certum demon- strari oportet. In institutioe faciēda certū herede demonstrari oportet. ff. de herc. insti. qñ emz nō apparet qñ sit institutus: vt qz in corpe sit erratū. cūqz volēs aliū scribere: aliū scripsit. vl qz nō apparet de qua psona testator: senserit: eo qz cū hz duos nepotes qñū quilibet titr? vocabat dicit: titius nepos meus mihi heres esto. institutio nulla est: nisi alijs apertissimis pbatomb? fuerit reuelatum de q senserit testator. vt. d. l. quoz tiens. in principio.

Additio. Et facit. l. duo sūt titij. ff. de testa. tute. z. l. cū ex pluribus. ff. de manu. testa. Ser. mu.

Et ita declaratio et demonstratio heredis debz fieri a testatore: vt non unādo herede cū aliq suffi- cienti determinatione: vel cū alijs quo signo indubitabil: vt cū plures habet filios quozū vn? erat legū doctor: z dixit fili? me? doctor legū mihi heres esto: vel p conditōis euētiū. vt vter eoz illā vrozē duxerit mihi heres esto: vt eū ad oculū ostendēdo: vt qz dixit mihi hic heres esto cuz sit corā illo qui ostenditur.

Additio. Ut. d. l. quoz tiens. §. si quis nomen. et. l. certū. ff. si certū petatur. Gerardus mulert.

Hoc autē fallit i casu i quo possum? incertas psonas heredes in situere: puta pauperes vel captiuos: et hec ppter diuini numinis intuitū. vt. C. de episco. z cle. l. id qd. et. l. si qd ad declinandā. altoquin em cert? debet demonstrari heres. vt dictum est.

Additio. Potest etiā relinqui ecclie simpliciter nō specificādo aliā quā certā ecclisā: z valet tale relictū: z hoc casu dabit? ecclie parrochiali ipsi? testatoris. ar. l. que cōditio. in fine. ff. de cōditio. et de mōstra. ita tenet panoz. in. c. in dicāte. de testa. z bar. in. d. l. que con-

ditio. in fi. tenet etiā hoc Ly. in. l. i. in. v. qñstione. C. de sacrosan. eccle. fz Jo. fa. z post eū. Ange. are. in. §. sed ius quidez ciuile. insti. de iure na. gen. z ciuili. tenent p illū textū: qz indubie relictū psumatur ecclie maiorū ciuitatis vel dyocesis: de qua in dubio debet intelligi: sicut ibi in textu in dubio intelligi? de iure ciuili romanorum. de quo pūcto vide etiā Johā. an. in additionib? ad spe. in. ti. de instru. edi. §. nūc vero aliq. lxx. vers. qd si testator iussit fieri pontē. zc. vbi tenet opinonē. Ly. et aliorū. quā etiā tenet Sal. in. d. l. i. C. de sacrosan. eccle. in. ij. colum. in fi. et etiā Pau. d. castro p. d. l. que p ditiū. item Ange. de peru. in. §. si fo in ppetuam. in auctē. de nō alie. aut pny. colū. ij. Sed qd si relict? qd ecclie forte sancti petri: et sint plures ecclie illius nominis in ciuitate: Dic qz hoc casu dabitur pauperior. §. si qd in noie. in auct. de ecclie. titu. col. ix. si autem talis ecclesia in ciuitate testatoris non inueniat? inuenitur autē in territorio. illi dabit? si vero nec i territorio inuenit? dabitur ecclie ciuitat? in qua testator domiciliū habuerit. d. §. si qd i noie. Ad limita- quādo ex cōiecturis nō pōt aliud apparere. pone em qz parrochias ecclie sancti petri relict? simpliciter ecclie sancti petri: sunt in ciuitate alie ecclie sc̄i petri: hoc em casu nō dabit? pauperiori: sed pot? ecclie parrochiali testatoris. qz in dubio videt? de illa sensisse. vt vult idē panoz. vbi. s. vbi subsequēt determinat qd iuris: qñ plures sūt ecclie sc̄i petri: z sunt oēs eq̄les: et cōcludit qz hoc casu dabitur epō: vt dispēsēt vl gratificet alteri ar. in. c. qñ. de decimis. et in. c. i. de parro. Item nota qz relictū in pauperibus simpliciter: qd valet. vt. s. patet. si quidē vn? est b. ij.

Ecclie sc̄i petri relictū cum sit plures ist? nois cui debeat?

Hereditatem certum demon- strari oportet. In institutioe faciēda certū herede demonstrari oportet. ff. de herc. insti. qñ emz nō apparet qñ sit institutus: vt qz in corpe sit erratū. cūqz volēs aliū scribere: aliū scripsit. vl qz nō apparet de qua psona testator: senserit: eo qz cū hz duos nepotes qñū quilibet titr? vocabat dicit: titius nepos meus mihi heres esto. institutio nulla est: nisi alijs apertissimis pbatomb? fuerit reuelatum de q senserit testator. vt. d. l. quoz tiens. in principio. Et facit. l. duo sūt titij. ff. de testa. tute. z. l. cū ex pluribus. ff. de manu. testa. Ser. mu. Et ita declaratio et demonstratio heredis debz fieri a testatore: vt non unādo herede cū aliq suffi- cienti determinatione: vel cū alijs quo signo indubitabil: vt cū plures habet filios quozū vn? erat legū doctor: z dixit fili? me? doctor legū mihi heres esto: vel p conditōis euētiū. vt vter eoz illā vrozē duxerit mihi heres esto: vt eū ad oculū ostendēdo: vt qz dixit mihi hic heres esto cuz sit corā illo qui ostenditur. Additio. Ut. d. l. quoz tiens. §. si quis nomen. et. l. certū. ff. si certū petatur. Gerardus mulert. Hoc autē fallit i casu i quo possum? incertas psonas heredes in situere: puta pauperes vel captiuos: et hec ppter diuini numinis intuitū. vt. C. de episco. z cle. l. id qd. et. l. si qd ad declinandā. altoquin em cert? debet demonstrari heres. vt dictum est. Additio. Potest etiā relinqui ecclie simpliciter nō specificādo aliā quā certā ecclisā: z valet tale relictū: z hoc casu dabit? ecclie parrochiali ipsi? testatoris. ar. l. que cōditio. in fine. ff. de cōditio. et de mōstra. ita tenet panoz. in. c. in dicāte. de testa. z bar. in. d. l. que con-

Prima pars florum

renō in ciuitate testatōis illi de
betur: et p renodochiū inegrotā:
tes fiet distributio: quis est paupe
rior est hoibus qui et inopia tenti
sunt: et in renone repositi: et suis
corporib⁹ laborātes necessariū vi
ctū sibi nō possunt afferre: si autē
ampliores in ciuitate renones: et
prothochia sint: tūc a renoni vel
prothochio qui pauperior eē dimo
scatur dabitur relictū. si vero nul
lus renon in ciuitate inuentatur:
tūc pauperib⁹ qui i ciuitate sunt
vel penit⁹ medicātib⁹: vel alia su
slenratōe egētib⁹: eedē pecunie
distribue de sunt: que oīa pbātur
pulchre. in. l. si q̄s ad declinādaz.
C. de epif. et cle. Ad quos autē spe
ctet executio huiusmodi relictō:
dicef late. J. de formis ordinādo
rū cōmissariōz. Et nota casus su
pradictos: qz i illis valet institutio
lz nō dimōstret cert⁹ heres: et hoc
ppter diuini numinis intuitū: vt
dictū est. de hoc: an scilz et quādo
incertitudo heredis vel legatarij
vitiet legatum vel institutionem.
vide elegātissime p Bar. in. l. qdā
ff. de reb⁹ dubijs. et dixi. s. i rubi
ca. qd sit legatū. dic vt ibi. B. mu.
¶ Itē fieri pōt institutio pure. vt
illū heredē instituo. itē sub condi
tione. vt illum heredem instituo:
si filiā meā duxerit in vtroz. Et
certo autē tēpore: aut ad certū tē
pus quis heres institui nō potest
sz vitio tēporis sublato de medio:
tenet institutio. vt si dicā instituo
te vsqz ad pascha. vt a paschate
in ārea. pbātur hec isti. d heredi.
insti. s. heres. et. ff. eo. l. hereditas
ex vie.

¶ Additio. Hec vera in pagano.
secus in milite. l. certi iuris. C. de
testa. mil. et. l. i fraudē. s. miles. et
l. miles ita. ij. rñso. ff. eo. Her. m.
¶ Querū tū si fiat ad tēp⁹ incertū:
vel ex incerto tēpore bene valet.
enā i pagano: hoc mō. vporē meā

quādiu vixerit: post mortē vero
suā: titū mihi heredē instituo. vt
ff. de here. isti. l. in tēpus. et. l. qui
filiō. et de libe. et pos. l. fili⁹ a pte.
ij. respōso. et. C. de heredi. insti. l.
extraneum. i.

¶ Additio. Aduerte q lex in tē
p⁹. s. allegata dicit q pōt q̄s insti
tui i tēp⁹ quo capere poterit: hoc
intellige singulariter scōz Bal. in
l. eā quaz. C. de fideicōmiss. in pes
nul. colū qñ solū esset icapacitas
ex pte instituti: vt i deportato aut
fili. sec⁹ aut si ex pte vtriusqz: scz
testatoris et heredis. hinc est sim
eundē: q spuri⁹ in die capacitatē
sic nō possit institui. de q̄ cñā late
p Angelū are. in s. heres. insti. de
here. insti. Itē aduerte inq̄tū. s.
dictū ē posse aliquē institui here
dē ad tēpus incertū et valet talis
institutio. d. l. fili⁹ a patre. ij. respō
so. hoc itelligerū sim bal. ubi. qñ
testator prouidit de alio heredē
post illū diē. vt in casu. d. l. filius a
pte. ij. respōso. si pō nō prouidit de
alio heredē: tūc pma institutio est
ppetua et irāmmissibil ne decedat
pparte testat⁹: et p parte testa
tus qd esse nō potest. l. ius nostrū
ff. de reg. iur. Dicūt tñ aliqui: vt
refert idē bal. ibidē q illa scōa in
stitutio q. s. puidit testator de alio
herede trahit ad fideicōmissū: qz
q̄ incipit eē heres. vt inq̄t nō pōt
desinere. Itud exp̄sse tenet idē
bal. in. l. extraneum. i. C. de here.
insti. ¶ Circa pmissa q̄ro q̄ sit ras
tio diuersitatē q ex certo tpe: aut
ad certū tēpus heres institui non
pōt: ex tēpore pō incerto aut sub
conditōe pōt. vt. s. dictū est. Rñ
det Dy. i reglā act⁹. de reg. iur. li.
vi. qz id qd nō recipit diuisionē in
ptes in se: nec recipit diuisionē in
partes tēporz: et ecōtra: allegat. l.
miles ita heredes. s. et qz dixim⁹.
ff. de mili. testa. et. l. vsufruct⁹ ab
itio. ff. de vsufu. Sed institutio

Institu
tio ad tē
pus in
certum
an va
leat.

Heres
institui
ex certo
tēpore
aut ad
certū tē
pus an
possit.

Heredis institutio i qua vltima volū. ꝛc. Fo. xij.

Cā testatū trahit ad se cām intestatū.

heredis nō recipit diuisionē in se. qz nō potest quis decedere p parte testatū: ꝛ p parte intestatū. imo causa testatū trahit ad se causam intestatū i re vt. d. l. ius nostrū. ff. de reg. iu. ergo idē erit in tēpore: et sic limitatio temporis habet p nō adiecta. d. l. hereditas. sed vbi testatur sub cōditione vel in diem incertū: euentus cōditionis ꝛ diei incerte. que cōditōi assimilaf. l. dies incertū. ff. de cōdi. ꝛ de. trahitur ad tēpus retro. vt. ff. de testa. null. l. qd̄ vicif. in prin. ꝛ l. portio: est. ff. qui po. in pig. ha. et ideo nō videt. p parte testatus: ꝛ p parte intestatus: sed existēte cōditōne videt. i totū testatū: ea nō deficiēte in totū intestatū videt. ita d̄ cit d̄m vbi. s. vide etiā de isto bal. ꝛ bartho. in. d. l. hereditas ex die. Quid si q̄s instituat titū heredē vsq; ad pascha: ꝛ subiciat: ꝛ nolo q; sit heres post pascha. an valeat institutio: R̄spōdet bar. i. d. l. hereditas. in fi. q; non. in iuno vltimā in totū institutio: qz continet in se repugnātiā. p ea q̄ dixit idēz bar. in herede instituto in re certa: cui fuit dictū q; pl⁹ petere nō possit. de quo dixit in. l. quotiēs. §. si duo ff. de here. insti. allegat in ar. l. miles ita. ff. de nulli. testa. S; aduerse q; bal. vbi. s. ꝛ idē i. l. extraneū i. C. de here. insti. tenet cōtrarium dicēs etiā hoc casu causas testatū trahere ad se cām intestatū. idē tenet Angel⁹ are. in. d. §. heres. i fi. insti. de here. insti. per rōnes quas sibi adducit quē vide. Berar. mu. **I**tem fieri pōt institutio i vniuerso: vt in oibus mētis bonis illū instituo. Item in certa pte: vt illū in dimidia vlt tertia parte bonoz meorū mihi heredē instituo. Item in re vel quātitate certa: vt illuz in tali fundo. vel in. e. libris mihi heredē instituo eo distincto: qz institutus in certa pte debet subire omne

eris alieni pes parte qua institutus est. l. i. C. de here. acti. Hō qui in re certa vel quātitate institutus ē loco legatarij habet: ꝛ id non subitōneris alieni. vt. C. de here. insti. l. quotiēs. hoc verū q̄s alij inueniunt institutū in vniuerso. **A**d dicitur. Alioquin institut⁹ ex certa pte: vel re aut quātitate certa: loco heredis ē ꝛ i vniuersū succedit: ne idē in parte testatū. et in pte intestatū inueniat. §. non autē vtiq; insti. de here. insti. et. l. i. §. si ex fundo. ꝛ l. quotiēs. §. si duo. ꝛ l. ex facto. ij. p totā i. colū. ff. e. qd̄ vey in pagano: secus in milite. d. §. nō aut vtiq; S; cōtra pmissa: dū dicitur institutū i re certa legatarij loco esse. oppono. iure cauetur q; fili⁹ debet habere legitimaz suam iure insti tūctōis: ꝛ nō legatū vlt do natiōis. alioquin testamentū nullum ē. §. aliud quoq; in auc. vt cū de ap. cog. col. viij. et tñ patet q; si filius sit institut⁹ in re certa testamentū nō soluz §. hec autē dispo suim⁹. i. d. auctē. ergo nō habetur loco legatarij. Dicitur vtiq; Bar. in. d. l. ex facto. ij. ff. de here. insti. ꝛ i. l. quotiēs. C. e. quē sequit Bal. in. d. l. ex facto. q; heres institutus ex re certa nō ē heres vniuersalis nec ē legatarius: sed ē vna tertia species p se: q; vocat heres ex re certa: que parti capit de natura instituti vniuersaliter: partim de natura legatarij. sicut dicimus in grāmatica de pncipio: quod ptez noīs/partēq; sibi recipit. Habet enī ex natura legatarij duo: scz q; in eū nō trāseunt actiōes. d. l. quotiēs. ppe fi. et q; patij falcidiā. l. quotiēs. C. fa. hercisci. et. d. l. ex facto. §. si. vñ scio questū. De natura nō vniuersalis h; tria. P̄dicitur qz h; ius accrescedi: de quo p bal. in. d. l. quotiēs. §. si duo. ff. de here. insti. Secundū qz eius additione pfirmant̄ relicta in testamē

Institu tus i re certa vlt q̄tate a n̄ q̄s legatarij loco. habeat

b. liij.

Prima pars florum.

to. Tertius q: pōt de manu sua capere sicut heres vniuersalia hereditatem. ita putat Bar. vbi. s. qd nō pbat Bal. dicens: q: si hoc eēt verum sequeretur qd dominū rei in qua est institut⁹ nō trāsiret ad eius recta via: s; demū p agnitionē. qd nō est verū s; eundē Bal. vbi. s. imo s; cū qd ad merā acquisitionē ipi⁹ rei cēsē loco legatarij. hinc ē qd trāsmitit ad heredes illas res: q: i eis sapit naturā singularis legatarij: nō autē trāsmitit in eos sine agnitiōe illō ius accrescēdi in quo sapit naturā institutiōis vniuersalis. qd pbat bñ p. d. l. ex facto. in si. l. colū. z. l. si alteri⁹. eo. titu. vbi res relictas habet prout relicte sunt: tanq; essent plegate. de hac preacta materia dic lat⁹. vt per. d. Bar. z. Bal. vbi. s. z. per eundē baldū i. d. l. quotiēs. C. de here. isti. ¶ Quid si testator. phibuit institutiōem ex re certa plus petere vt hē. vtrū hoc casu habeat ius accrescēdi? de hac questione vide Bar. in. d. l. quēs. s. si duo. in fi. et ibi etia; bal. ff. de here. insti. itez Ange. are. in. s. hereditas. in fi. insti. eodē. Gerardus mulert

¶ Itē possunt institui plures simpliciter partibus nō expressis. vt p. de. Ja. Ba. mihi heredes instituo: z. tūc ex equis portionib⁹ sūt heredes. vt insti. de here. insti. s. s; si plures instituant. et. d. l. quotiēs s. heredes. Itē pōt fieri institutio parti p capita: et parti p stirpes. vt p. de. Ja. filios meos. s; z. quēlibet p tertia. z. An. z. Li. nepotes meos filios Kar. fratris mei/ p tertia mihi heres instituo. nam et simili modo ab intestato vocētur. vt insti. de heredi. que ab intesta. dese. s. et quia placuit.

Succesio per capita qñ sit.

¶ Additio. Et autē successio per capita: s; in Bal. i. auctē. defuncto C. ad tertu. qñ tot sunt portiones quot sunt persone: q; etiā vocatur

successio p rata. vel successio pro virilib⁹. In stirpes vero dicit qñ tot sūt portiones quot sūt stirpes. pbi gra: si plures sint successores et tot portiones capiant quot sunt capita: tunc dicunt in capita. vel pro rata: vel p virilib⁹ succedere. Si vero tres sunt filij ex vno fratre p mortuo: vn⁹ autē ex alio. si ille vnus ex vno fratre tantū capiat qñ alij tres ex alio fratre: dicit in stirpes succedere: hic autē due sūt stirpes. s; duo fratres p mortui: et singulorū filij succedunt in suas stirpes: hoc est in locū suorū patrū. probat in auctē. s; here. ab intesta. ve. post pun. col. ix. Qñ autē debeat succedi in stirpes: et qñ in capita dicetur. In rubi. de succes. ab intesta. et quot qbusue modis qd recedat itestat. B. m.

De herediū qñtate et differentia. Rubi. xij.

Hereditum alij

sunt necessarij tantū. alij sui et necessarij. alij extranei. Accesarij heres ē: seru⁹ a dño institutus heres. ita tñ si hereditatē z libertatē ex dñi testamēto cōsequatur: vt q: tēpore testamenti et mortis erat in dñi potestate. fiet enī ignorās z inuit⁹ liber z heres: z id dicitur necessarius. vt insti. de here. quali. z dif. in pñ. et. s. i. z. de here. insti. s. seru⁹ aut a dño. z. ff. e. l. si alienū. in pñ. z. ff. si cer. pe. l. e. q. Si z necessarij sūt liberi q in potestate mouētis sūt tēpore mortis: vt fili⁹ filia: nepos neptis et filio: z deiceps ceteri p masculinā lineaz de scēdētes. Nā licet filia sit i potestate patris: tamē eius filij sequuntur familiā patris eorū et non matris. vt insti. de patria potestate. s. vlti. et insti. de legit. ag. tu. s. i. ibi. q: qui nascunt

Succesio i stirpes qñ sit.

Necessarius heres qñ sit.

Sui et necessarij heredes qui sunt.